

Expunere de motive privind completarea Legii 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

Legea 182 din 25 octombrie 2000 nu reglementează nimic referitor la evidența electronică a patrimoniului cultural național mobil. Reglementarea de la Art 13 alineatul 2 privind obligația autorităților publice, în subordinea cărora se află instituții deținătoare de bunuri culturale mobile aparținând patrimoniului cultural național, de a asigura resursele financiare necesare, în vederea inventarierii informatizate a bunurilor este echivocă și conduce la finanțări fără rost și contracte cu dedicație.

Art. 13 (2) Autoritățile publice în subordinea cărora funcționează instituțiile deținătoare de bunuri aparținând patrimoniului cultural național mobil au obligația de a asigura resursele financiare necesare, în vederea inventarierii informatizate a bunurilor.

Fără alte detalii.

Aceasta s-ar interpreta prin faptul că orice instituție publică deținătoare de patrimoniu mobil (muzeu) poate solicita cu succes bani de la Ministerul Culturii/Primărie pentru achiziționarea unui program (soft) și poate organiza o licitație. Aceasta, în situația în care există deja un program de evidență computerizată – programul DOCPAT – program finanțat de Ministerul Culturii și realizat de Institutul de Memorie Culturală (denumirea instituției la data elaborării programului) instituție extrabugetară aflată în subordinea Ministerului Culturii. Programul DOCPAT se acordă și s-a acordat gratuit de la elaborare tuturor deținătorilor de bunuri patrimoniale. Dacă Legea nu prevede nimic obligatoriu în acest sens înseamnă că este de acord cu acordarea de fonduri bănești pentru achiziționarea a ceva ce deja există și este gratuit.

De asemenea, este total greșit pentru un macro-management optim, folosirea mai multor programe de evidență computerizate diferite de către muzee ca instituții publice deținătoare de fonduri patrimoniale mobile de nivel superior. Pachetele de informații provenind din baze de date diferite ca structură și conținut nu vor fi compatibile iar operațiile cu aceste

informații la nivel central, de minister (interogări, statistici, rapoarte) nu vor putea fi posibile.

Importanță

O evidență computerizată este obligatoriu necesară pentru un management eficient, deopotrivă la nivel de minister și la nivel de deținător. Aceasta înseamnă:

1. *Protecția optimă a fondului patrimonial mobil prin accesul la informații din baza de date;*
2. *Combaterea traficului cu obiecte de patrimoniu;*
3. *Cunoașterea la zi a situației generale și stabilirea unei ierarhii exacte a urgențelor (restaurări, alocări de fonduri, intervenții);*
4. *O mai bună gestionare a resurselor financiare;*
5. *Combaterea deturnărilor de fonduri și a finanțărilor fără rost;*
6. *Monitorizarea fondului patrimonial mobil trecut în proprietate privată și a celui aflat în litigiu;*
7. *Popularizarea fondului patrimonial național mobil prin publicarea acestuia pe internet (europeana.eu) și încadrarea acestuia în ansamblul patrimoniului cultural european.*

Legea 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil a fost elaborată în urmă cu 16 ani, într-o perioadă în care folosirea sistemelor digitale de evidență în cadrul instituțiilor deținătoare de volum patrimonial de nivel superior (muzeele în principal, dar și alte instituții) era practic la început. În plus, în perioada elaborării Legii 182, personalul din muzee (muzeografi, gestionari) era familiarizat cu folosirea vechilor metode și mijloace de evidență, cele clasice, pe hârtie – registre de evidență și/sau fișe analitice de evidență, în cele două variante cunoscute în argoul muzeografilor sub numele de *fișe albe* și *fișe verzi*, folosite în perioada anilor '60-'70 ai secolului trecut.

Prima condiție a unei protecții optime a patrimoniului cultural național mobil precum și a unui management eficient este evidența. Aceasta trebuie să se facă de către deținător și ținută deopotrivă de către

deținător și de către ministerul culturii, ca instituție centrală de management. O evidență computerizată exactă și actualizată, stabilită prin Lege la cele două nivele - minister și deținător - permite stabilirea priorităților, a urgențelor și a cheltuielilor la aceste două nivele, apoi poate conduce la recuperarea obiectelor dispărute - pe scurt: un management eficient la ambele nivele. Traficul de obiecte de patrimoniu poate fi combătut mult mai ușor printr-o gestiune mai bună informațiilor și printr-o circulație mai suplă și rapidă a pachetelor de informații între instituțiile de resort. Aceste lucruri sunt cu atât mai importante cu cât România este azi membră a Uniunii Europene, ceea ce presupune o mai liberă circulație transfrontalieră. Prin urmare, circulația informațiilor actualizate referitoare la artefactele patrimoniale între instituțiile deținătoare de patrimoniu și minister, între minister și poliția de frontieră, între minister și poliție sau alte instituții ale statului (justiție, fisc etc.) trebuie să se facă mult mai rapid și mai ușor. Mai mult, în ceea ce privește combaterea traficului cu obiecte de patrimoniu și recuperarea obiectelor furate sau dispărute, în circuitul informațiilor vor trebui cooptate instituții internaționale (interpol) sau instituții similare celor românești din alte țări, ceea ce va fi foarte dificil sau chiar imposibil în lipsa unui sistem informatic potrivit și a unei baze de date unice și actualizate.

O altă problemă importantă pentru care este necesară o evidență computerizată la nivel central stabilită prin lege este cea a statutului obiectelor de patrimoniu. Trebuie amintit că în perioada regimului comunist (Dej, Ceaușescu) au fost confiscate abuziv o serie întreagă de artefacte de patrimoniu de mare valoare (de la instrumente muzicale la timbre și de la monede la tablouri). Ulterior, persoanele care au deținut aceste bunuri de patrimoniu au recurs la instanță. Prin urmare, aceste bunuri de mare valoare, reprezentative pentru cultura și civilizația românească au acum un alt proprietar. Instanțele de judecată solicită permanent informații privind bunul confiscat, aflat de regulă în custodia unui muzeu sau a Băncii Naționale. Este mai mult decât necesar o evidență computerizată centralizată pentru a putea urmări circulația piesei, schimbarea de statut (clasare, declasare, trecere dintr-o categorie patrimonială în alta), schimbarea de proprietar și chiar evoluția valorii

pecuniare a unui artefact patrimonial, chiar dacă prețul nu reprezintă adevărata valoare a unui artefact cultural de patrimoniu.

Legea 182/2000 precum și Normele de clasare a bunurilor culturale mobile aprobate de Guvernul României din 20 august 2008 (Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 647 din 11 septembrie 2008) nu prevede nimic referitor la modul în care trebuie să se țină evidența bunurilor culturale mobile clasate. Este imperios necesară introducerea unor alineate noi în Legea 182/2000 care să stabilească clar modul în care trebuie făcută această evidență. Trebuie menționat faptul că o evidență centralizată, la nivel de minister a unor artefacte patrimoniale necesită o mare atenție. Trebuie adus la același numitor comun elemente extrem de diverse și de diferite. Bunurile culturale mobile acoperă o arie extrem de mare. Domeniile sunt diferite și multe. Menționăm: artă decorativă, arheologie, artă plastică, carte veche, documente, etnografie, filatelie, medalistică, numismatică, memorialistică, știință și tehnică, științele naturii – toate acestea menționate la Art. 3 (1) al Legii 182/2000. Avem deținători diferiți – toți menționați la Art. 2 (5) al Legii 182/2000 (muzeele, colecțiile publice, case memoriale, arhive și biblioteci, instituții ale cultelor religioase și ecleziastice, precum și organizații neguvernamentale cu activitate în domeniu). Sunt peste 600 de muzee, colecții și case comemorative de domenii diferite (de la Muzeul Antipa la Muzeul Literaturii Române și de la Muzeul Tehnicii Dimitrie Leonida la cel al Țăranului Român) unde lucrează experți evaluatori și muzeografi care gândesc diferit și au viziuni diferite asupra unui bun de patrimoniu. Sunt și alte instituții mari deținătoare de fond patrimonial, cum este Banca Națională, Academia Română, Arhivele Statului, biblioteci și universități, fiecare din acestea având angajați de diferite specializări. Pregătirea acestora este diversă, indiferent dacă avem de-a face tot cu o diplomă de licență, de master sau de doctor. O casă comemorativă din provincie va duce întotdeauna lipsă de personal de înaltă calificare – este o deosebire între un muzeograf angajat la un muzeu național dintr-un oraș mare și un muzeograf al unui muzeu dintr-un oraș mic de provincie, indiferent dacă acesta a fost un student eminent în tinerețe - anii petrecuți în muzee diferite își vor spune cuvântul. Prin urmare, în momentul în care ministerul culturii dorește o evidență

centralizată a tuturor acestor artefacte diverse, la minister vor sosi pachete de informații extrem de diferite ca informație și ca structură, chiar și din același domeniu – să zicem numismatica (luând un exemplu aleatoriu). Astfel, spre exemplu: un muzeograf din Oltenia va scrie Traian, dacă e vorba de emitentul unei monede iar alt muzeograf din Ardeal va scrie Traianus. Este un exemplu banal. Se va scrie Istanbul și Constantinopol. Sau chiar Istambul (scris în mod greșit cu *m*, pornindu-se de la ideea că *m* se află întotdeauna în fața lui *b*). Acestea sunt exemple minore dar care pot duce la erori mari atunci când astfel de greșeli sunt inserate într-o bază de date aflată sub un anumit regim și care este destinată unor operațiuni de sortare-selecție. Ideea de bază este că oamenii sunt diferiți și că există cel puțin un număr dublu de experți față de cel al muzeelor și colecțiilor, care completează fișe de evidență. În cazul în care ministerul va dori să aibă o statistică centralizată (la nivel de minister sau la nivel național), rezultatul va fi eronat dacă luăm criteriu de selecție și sortare termenul *Traian* (dat exemplu mai sus - dacă sunt 2000 de sesterți emiși de Traian și care se găsesc la 10 muzee din țară și din acestea sunt câte doi experți muzeografi care vor completa fișe de obiecte, atunci vor exista cu siguranță mai mulți termeni pentru același împărat: *Traian*, *Traianus*, *Marcus Ulpius Traianus*). Exemplul dat este unul în interiorul unui singur domeniu – numismatica – și reprezentând doar un criteriu de selecție – emitentul/autorul. Domeniile sunt multe – aminteam mai sus 11 domenii, fiecare artefact din aceste domenii având un autor (mai puțin *științele naturii* unde autor este bunul Dumnezeu). Există un *Traian* pentru fiecare domeniu, prin urmare, problema se multiplică exponențial. Evidența veche a anilor '60 – '70 amintită mai sus (fișele albe folosite în anii '60 și cele verzi în anii '70 ai secolului XX – diferența fiind că fișele verzi aveau căsuțe unde muzeograful care completa trebuia să scrie literă cu literă, fiecare literă în căsuța ei, ceea ce nu era decât o subliniere *avant la lettre* a importanței limbajului controlat, într-o perioadă în care nu existau programele digitale actuale de evidență) evidența veche menționează circa 600000 (șase sute mii) de bunuri. Până acum au fost clasate circa 45000, procesul fiind în plină desfășurare. Este obligatoriu ca limbajul folosit să fie un limbaj controlat, ori o asemenea operație nu poate fi făcută decât de un program

digital care să conțină liste de termeni obligatorii, elemente comune ale tuturor acestor domenii diferite ale patrimoniului cultural național mobil și care să fie singurul program digital folosit de toți deținătorii de artefacte patrimoniale.

Muzeele, ca instituții deținătoare de fond patrimonial național de nivel superior din punct de vedere al calității și cantității, au început să-și țină propria evidență folosind diferite programe de evidență; unele din acestea fiind opera propriilor angajați (a nu se înțelege analiști-programatori ci mai degrabă muzeografi pasionați de programare, amatori oricum – analiști programatori veritabili nu stau pe salariul oferit de un muzeu, indiferent de importanța muzeului), altele fiind programe achiziționate într-un fel sau altul. Toate aceste programe sunt diferite nu doar din punct de vedere conceptual ci și din alte puncte de vedere. Ele nu pot fi puse în relație, fiind rodul unor activități interne și al unor inițiative locale sau private. De asemenea, la elaborarea acestor programe de evidență nu au participat echipe mixte (formate din istorici, muzeografi, analiști programatori) astfel încât analistul programator să înțeleagă limbajul de specialitate al muzeografului și problemele cu care acesta se confruntă iar muzeograful să aibă măcar unele cunoștințe de programare astfel încât să știe ce să ceară unui analist programator. Sunt două meserii distincte, fără o aparentă legătură una cu alta iar o echipă care să elaboreze un program de evidență de o asemenea complexitate se sudează în ani de zile. În al doilea rând: anumite probleme tipice ridicate de evidența centralizată computerizată nu le poți observa decât după realizarea programului; prin urmare, după ce se face înregistrarea unui număr de fișe cu care să poți lucra și să poți face probe. Mai mult, anumite probleme apar după ce numărul de înregistrări ajunge la un anumit nivel (de ordinul miilor sau al zecilor de mii). Numai atunci se poate pune problema rapoartelor, a selecțiilor, a interogărilor, a sortărilor pe criterii multiple, dacă vreți a combinațiilor de m luate câte n între tabelele, sub-tabelele și sub-sub-tabelele care compun o bază de date (*relationship* de tip *one to many*, *many to many* șamd) precum și în relații între baze de date distincte (de pildă o bază centrală la nivel de minister și baze de date similare aflate în

uzul unor instituții similare din alte țări). Evident că marea majoritate a acestor programe au o performanță limitată și hibe multe.

În anii imediat următori promulgării și publicării Legii 182, Ministerul Culturii, la inițiativa Institutului de Memorie Culturală - nominalizat în Capitolul II, Art. 15 (2) al Legii 182/2000 ca instituție centralizatoare a informațiilor și documentelor oficiale privind obiectele clasate în cele două categorii *fond* și *tezaur* ale patrimoniului cultural național mobil - a finanțat elaborarea unui program special de evidență, denumit DOCPAT. Programul a fost elaborat de către personalul Institutului de Memorie Culturală, organizat într-o echipă formată din foști muzeografi angajați în acea perioadă la institut, alături de analiști programatori, matematicieni și arhiviști. Acolo unde domeniile nu au putut fi acoperite cu personal propriu (știință și tehnică, științele naturi) echipa a colaborat strâns cu personalul de specialitate al muzeelor de profil. Programul a fost dat în folosință începând cu 2004 și a cunoscut de atunci și până acum o serie de transformări, de corecții, de îmbunătățiri, pornind de la problemele apărute de-a lungul anilor, odată cu creșterea numărului de obiecte clasate; odată cu folosirea de către un număr de muzee a acestui program pentru evidența proprie dar și pentru relația cu Ministerul Culturii și/sau cu Institutul de Memorie Culturală. În tot acest timp de peste 12 ani hibe apărute au fost corijate.

Programul DOCPAT este foarte ușor de folosit, este intuitiv chiar pentru persoanele refractare la folosirea computerului și la metodele digitale de evidență. Programul este atât de bine făcut încât nu este neapărată nevoie de vreun curs special de pregătire. Este intuitiv și iese în întâmpinarea muzeografului, pornind de la nevoile acestuia în ceea ce privește nu doar evidența dar și publicarea *on line* a informațiilor și prin aceasta, popularizarea muzeului și a patrimoniului aflat în gestiune. Programul poate fi folosit în mod optim inclusiv la organizarea de expoziții tematice, fizice sau chiar virtuale (exponatele pot fi vizualizate pe internet cu criterii specifice de căutare, sortare și selecție) reducând aproape de minim efortul muzeografului și al gestionarului în căutarea și selecționarea obiectelor (muzeograful știe unde se află obiectul, care este starea lui de conservare, poate fi expus etc). Numai cine nu vrea nu poate lucra cu el.

Desigur, se pot organiza la nevoie și câteva ședințe de pregătire. O altă calitate a programului este posibilitatea de adaptare la eventuale noi cerințe, deocamdată necunoscute. Cu experiența celor mai bine de zece ani de când a fost dat în folosință, putem spune că DOCPAT a făcut față tuturor situațiilor neprevăzute inițial și a putut fi adaptat în funcție de situațiile noi apărute.

Pentru o evidență optimă a bunurilor patrimoniale la nivel central este imperios necesară folosirea unui program unic de evidență. Altfel, circulația pachetelor de informații de la nivel local (muzeu) la nivel central (minister) nu va putea fi posibilă. Ministerul - prin Institutul Național al Patrimoniului - *Direcția Patrimoniu cultural mobil, imaterial și digital* (*Direcția* fiind urmașa Institutului de Memorie Culturală) – nu va putea nici măcar recepționa aceste date, dacă pachetele cu informații nu sunt compatibile, dacă nu au un format comun, o matriță comună. Piese nu se vor îmbina. Și așa cum aminteam, sunt peste 600 de muzee diferite ca domeniu care furnizează pachete de informații. De regulă, muzeele care nu folosesc programul DOCPAT pentru propria evidență, trimit pentru clasare Ministerului Culturii și Comisiei de Patrimoniu a ministerului fișe în format pe hârtie (la fel ca în anii '60 și '70 ai secolului trecut – ceea ce este penibil) punând *Direcția Patrimoniu cultural mobil, imaterial și digital* în situația de a efectua încă odată munca de înregistrare computerizată pe care muzeul o făcuse deja în cadrul său – iarăși penibil și prostesc în același timp (se înregistrează într-o bază proprie la muzeu, apoi se scoate pe imprimantă după care aceeași fișă este introdusă din nou la *Direcție* – aici vorbim de mii și zeci de mii de fișe, nu de una-două) adăugând și faptul că la o nouă înregistrare (o nouă bătaie din taste – mâna a II-a), de către o altă persoană, cu o altă specializare, pot interveni erori. Mai mult, există situații de muzee care folosesc inclusiv programul DOCPAT dar într-un mod total impropriu, uzând de raportul pe care programul îl prevede pentru scoaterea documentelor pe imprimantă (fișa de evidență, raportul de expertiză și cererea de clasare) pentru oficializare (documentele printate urmează în felul acesta să fie semnate olograf și ștampilate de expertul în domeniu precum și de instituția deținătoare, acestea urmând a fi arhivate ulterior după obținerea statutului de obiect de patrimoniu). Aceste acte

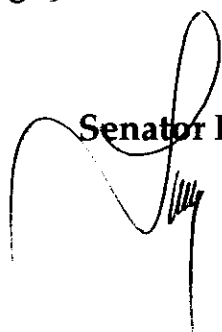
sunt salvate în format word (editor de text) și trimise ministerului în acest fel. Nu dorim să intrăm în amănunte – menționăm doar că un format word înseamnă un *editor de text* iar o *bază de date* este folosită pentru evidență, ceea ce este cu totul altceva. Nu se ține evidența într-un editor de text și nu se pune o altă instituție în situația de a efectua aceeași muncă încă o dată (acest lucru ține și de pregătirea managerilor muzeelor, a muzeografilor șamd – concluzionând, ar însemna că muzeograful nu înțelege rostul muncii lui; ne punem întrebarea nu doar asupra pregătirii lui de specialitate dar și a culturii sale generale). Folosirea unui alt program de evidență iese din calcul pentru că nu se vor putea importa informații dintr-un program diferit din fabricație ca structură (câmpuri, coloane, relații între tabele șamd.) și ca tip de informație conținută. Impunerea prin Lege a folosirii de către muzee a programului DOCPAT ar elimina toate aceste stări de lucruri și l-ar obliga pe muzeograf să-și ridice nivelul.

O altă problemă pentru care este necesar folosirea programului DOCPAT pentru evidența bunurilor patrimoniale este faptul că programul poate fi achiziționat gratuit. Ar fi impropriu ca ministerul să ofere bani vreunui muzeu (în orice formă ar putea fi această finanțare) pentru achiziționarea vreunui program de evidență, când există deja unul pe care îl poate furniza gratuit. Aici putem observa un lucru: miniștrii vin și pleacă. Consilierii, directorii de direcție la fel. Funcționarii publici din minister vin și pleacă. Personalul se schimbă. Există posibilitatea ca existența programului DOCPAT să se uite dacă nu este stipulat prin Lege. Poate fi o situație. Există și tentația unei finanțări cu dedicație; a unui contract cu dedicație încredințat unei firme de apartament pentru achiziționarea unui program de evidență ignorându-se cu bună știință existența celui elaborat de Ministerul Culturii prin Institutul Național al Patrimoniului și furnizat gratuit utilizatorilor – chestiune cu atât mai gravă cu cât marii deținători de bunuri patrimoniale (muzeele) sunt instituții finanțate de la buget, din banii contribuabililor. Dorim, prin generalizarea folosirii obligatorii a programului DOCPAT, să evităm irosirea banilor contribuabililor și cheltuiala lor pe ceva care deja există. Menționarea în Legea 182/2000 a măsurii de folosire obligatorie a programului DOCPAT pentru evidența

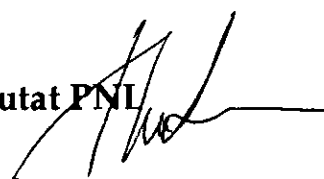
bunurilor patrimoniale la nivel local ca și la nivel central ar opri din fașă astfel de erori sau de încercări de deturnare de fonduri.

INIȚIATORI

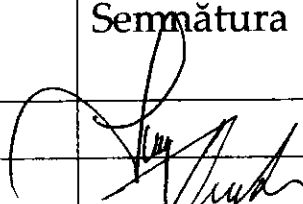
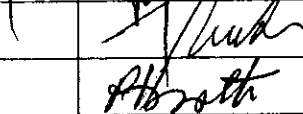
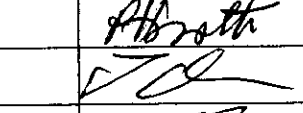
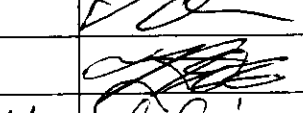
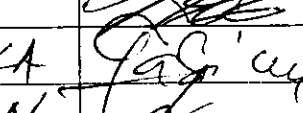
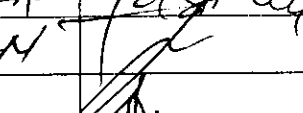
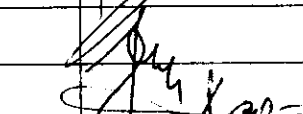
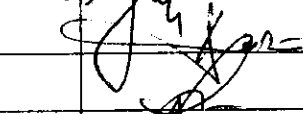
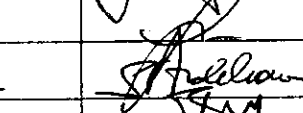
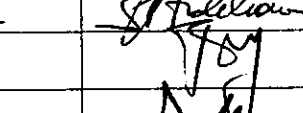
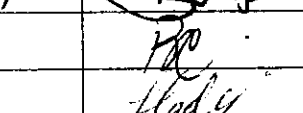
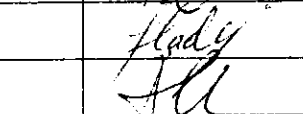
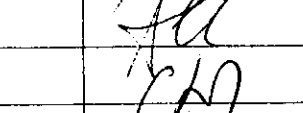
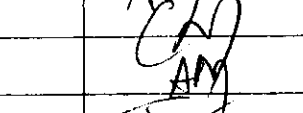
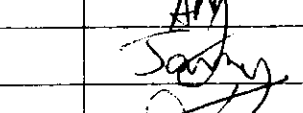
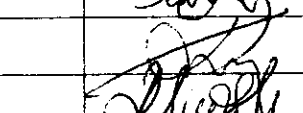
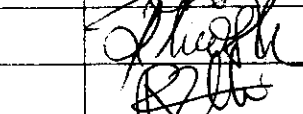
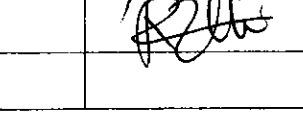
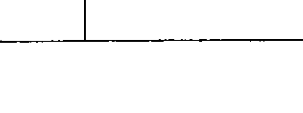
Igaș Traian Constantin

Senator PNL

Raluca Turcan

Deputat PNL

LEGE
privind completarea Legii 182/2000 privind protejarea patrimoniului
cultural național mobil

Nr. crt.	Nume, Prenume	Semnătura	Grup Parlamentar
1	Igaș Traian Constantin		PNL
2	Raluca Turcan		PNL
3	Hasoști Puni		PNL
4	ARIOTON ION		PNL
5	IOFIN IOBATA		PNL
6	CRETU GABRIELA		PSD
7	PORESCU DAN CRISTIAN		PNL
8	POPA CONSTANTIN		UNPR
9	DIACONU ADRIAN		UNPR
10	BOG DANICU CAMELIA		UNPR
11	ARZELEANU Sandra - Maria		PNL
12	CHIROGHE TUD		PNL
13	Preda Cezar - Florin		PNL
14	Beghicevici Claudia		PNL
15	VEAHU IULIAN		PNL
16	NAZARE ALEXANDRU		PNL
17	CARMEN HARAU		PNL
18	CLAUDIA CLICHAI		PNL
19	JOON JAMICIAN		PNL
20	Ciubotaru Lucian		PNL
21	ANASTASE ROBERTA		PNL
22	RADU ZLATI		PNL

privind completarea Legii 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil

[illegible]